

УДК 378

Н. А. БУГАЄЦЬ

кандидат педагогічних наук, доцент, доктор філософії
Харківський національний педагогічний університет ім. Г. С. Сковороди

ПРОБЛЕМА ОРГАНІЗОВАНOSTІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ-ХОРЕОГРАФІВ

У статті визначено суть поняття “організованість”; встановлено особливості організованості як професійної якості педагогів-хореографів; наголошено на значущості організованості як необхідної якості особистості майбутнього педагога з хореографії, особливостями виявлення якої в професійній діяльності є його здатність до самоорганізації діяльності й водночас – до організації діяльності тих, хто долучений до спільної діяльності: учнів, батьків, спонсорів, партнерів. Зауважено на інтегрованості організованості, що входить до складу вольових якостей особистості й містить у собі дисциплінованість, відповідальність, наполегливість, акуратність. Акцентовано на змістовій особливості організованості педагога-хореографа як організатора колективу, що зумовлює необхідність сформованості в нього управлінських умінь і якостей.

Ключові слова: організованість, майбутні педагоги-хореографи, організація, організаційні вміння, вольові якості особистості.

В аспекті всебічного розвитку дитини сучасне суспільство потребує педагогів-фахівців у галузі різних видів мистецтв. Хореографія при цьому є універсальним мистецтвом, яке забезпечує і достатнє фізичне виховання дитини або підлітка, і формування його музично-естетичного смаку, і розвиток мотиваційної сфери, що ґрунтується на бажанні представити свої досягнення для спільноти.

Для педагога з хореографії актуалізуються завдання, виконання яких він може здійснити лише за умови високого ступеня сформованості організованості як власної якості, так і вміння організовувати колектив.

З-поміж наукових праць, у яких досліджено проблеми підготовки педагогів хореографії, найбільш численними є ті, що стосуються особливостей організаційних форм навчально-виховного процесу (Т. Благова), змісту фахових дисциплін хореографічного профілю (Т. Медвідь, А. Тарасюк), формування професійних якостей майбутніх хореографів (В. Чуба). Науковці акцентують на основних дисциплінах, що зумовлюють професійну придатність майбутнього хореографа: фізичній культурі (Є. Завгородня), різних видах мистецтв, які співвідносяться із змістом танцю (Я. Тиховод), естетичній культурі (В. Денисенко) та ін.

Однак, не зважаючи на достатню кількість наукових праць із педагогічної підготовки хореографів та акцентування на творчій складовій їх професії, проблема формування організованості залишається поза увагою науковців.

Метою статті є визначення суті й особливостей організованості педагогів-хореографів.

У науковій літературі поняття “організованість” вживають у трьох значеннях. Одні автори вважають, що під організованістю треба розуміти певний набір і тип зв’язків між різними структурними елементами, наявність принципів упорядкованості та функціонування [7]. Інші дослідники характеризують організованість як потребу в згуртованості, ступінь зростання якої спонукає до активної організованої діяльності найширші верстви населення [4]. З іншого боку, організованість є проявом життєздатності організації та характеризує “особливу якість соціальної групи” в сенсі високого рівня свідомості, трудової та громадської активності, узгодженості інтересів та єдності дій [1].

Т. Довга визначає організованість як цілісну якість, де взаємодіють зовнішня й внутрішня сторони. Організованість виявляється в умінні:

- організувати робоче місце (правильно відбирати необхідні для заняття прилади, підтримувати порядок на робочому місці впродовж уроку);
- орієнтуватися в часі (встановлювати тимчасову послідовність, визначати час і тривалість роботи);
- планувати майбутню роботу (працювати за готовим планом, самостійно складати план);
- у прагненні до обов’язкового завершення роботи (прагнення завершити роботу, долаючи труднощі під час її виконання) [2, с. 9].

Отже, організованість є внутрішньою зібраністю, що характеризує узгодженість між цілями діяльності та способами її здійснення [5].

На думку Ю. Дудчака, організованість можна розглядати як можливість зберігати постійність у своїй діяльності при збагаченні та динамізмі її функцій [3]. При цьому організованість виступає в якості передумови активності особистості, найбільш повного використання її можливостей. В аспекті залежності особистості від середовища організованість збільшує незалежність людини.

Для викладача хореографії важливим є вміння бути організованим: усвідомлювати реальність планів відповідно до часу, потрібного на їх виконання; співвідносити власну діяльність із залежністю від неї діяльності інших людей, орієнтуватись у часі, просторі з метою найбільш ергономічного вибору рішень щодо ефективності дій.

Організованість є інструментальною якістю особистості, вона визначає успішність і результативність будь-якої діяльності, що в аспекті організації діяльності інших (наприклад, дитячого колективу) видається необхідною професійною якістю педагога-хореографа.

Організованість є якістю, яка інтегрується в загальну вольову сферу особистості, оскільки представляє виявлення зусиль із самоперетворення. Однак при цьому організованість інтегрує інші якості, які деталізують і конкретизують її зміст: дисциплінованість, терплячість, акуратність, відповідальність, наполегливість тощо.

Формування організованості в майбутніх педагогів-хореографів є невід’ємною складовою процесу формування інших особистісних якостей,

пов'язаних із розвитком вольової сфери особистості. Так, зауважуємо, що організованість оцінюється через уміння не лише планувати свою діяльність, а й за допомогою вольових зусиль реалізувати плани в житті.

Акцентуємо й на тому, що лише організована особистість може формувати цю рису в інших людях. Оскільки для всіх видів діяльності, пов'язаних із необхідністю підтримування гарної спортивної форми, зокрема й танцю, вольові якості є обов'язковими професійними чинниками, формування організованості в майбутніх педагогів-хореографів вважаємо одним із значущих завдань фахової освіти. При цьому організованість включає більш конкретні особистісні якості: дисциплінованість, відповідальність, наполегливість, акуратність.

Дисциплінованість, працьовитість і терпіння є рисами характеру, необхідними не лише в хореографічному класі, а й у побуті. Ці якості виховуються роками й визначають успіх людини в багатьох справах. Відчуття відповідальності, таке необхідне в житті, спрямовує студентів, які займаються хореографією, до ефективної взаємодії з іншими: партнерами, глядачами, вихователями. Майбутній вихователь-хореограф має зрозуміти: не можна підвести партнера, який стояв поруч у танці, не можна спізнитися, тому що від тебе залежать інші, треба вивчити, виконати, доопрацювати. Акуратність у хореографічному виконавстві, охайність форми в хореографічному класі переноситься в зовнішній вигляд студентів хореографічного фаху, при цьому зауважуємо, що вони позитивно виділяються з-поміж інших поставою, що впливає на елегантність носіння одягу.

Важливого значення набуває усвідомлення студентами хореографічного фаху систематичності навчання й виховання. При цьому якщо систематичність виконання фізичних вправ, тренувань у процесі фахової підготовки є вже сформованою в студентів унаслідок специфіки хореографічного мистецтва, то моделі виховання цих якостей у дітей мають бути визначені й набуті в процесі підготовки до педагогічної діяльності. Майбутні педагоги-хореографи мають орієнтуватися на особливості впливу на дітей різного віку, на можливі моменти зниження мотивації до занять, що зумовлені схильністю дітей полишати розпочату справу, переключенням уваги й зниженням інтересу до мети через надмірну складність дій або недостатньо цікаві вправи.

Отже, всю виховну діяльність у хореографічному колективі педагог має будувати за принципом інтересу, який є основним і визначальним. Він підтримується постійним вивченням нового хореографічного матеріалу (рух, танцювальна комбінація, танцювальний етюд, номер, підготовка чи здійснення якогось заходу тощо). Все це викликає позитивні емоції в дітей.

Важливості в діяльності керівника творчого колективу, зокрема танцювального, набувають витримка та самоконтроль педагога, що є необхідними для боротьби із зовнішніми й внутрішніми перепонами, для перенесення життєвих негараздів, для протидії різним несприятливим обставинам. Зазначені якості визначають управлінське мистецтво керівника. У

значенні “управління, керівництво” організованість розуміють як вміння організовувати інших, а людину, яка організовує, називаємо організатором.

Основи організаторської роботи, її особливості, закони й правила розглядає О. Лутошкін. Він визначає організаторські вміння як здатність людини швидко й ефективно застосовувати на практиці організаторські знання, діяти з урахуванням накопиченого досвіду та певної ситуації, що склалася. При цьому організаторські знання він тлумачить як сукупність відомостей у галузі організаторської роботи, розуміння цілей, завдань діяльності, знання особливостей особистості й колективу, правил організаторської роботи [6]. Характеризуючи ідеального з погляду організованості керівника, І. Мурашко конкретизує вміння, які виявляються в конкретній діяльності: раціональний розподіл часу, творча робота з документами, оптимізація обробки інформації, висока працездатність, здатність формувати команду [5].

З огляду на зазначене маємо спрямовувати майбутніх педагогів-хореографів на те, що їм доведеться в професійній діяльності долати перепони бюрократичних тисків (оренда приміщення), знаходити можливості залучення спонсорів (допомога в участі в конкурсах), організовувати батьківські колективи (допомога в естетичному оформленні зовнішності танцівників: костюми, зачіски) для отримання результату навчання та виховання дітей.

Особливу увагу треба звернути на виявлення організаторських якостей майбутнього педагога-хореографа. Якщо для танцівника основним завданням є відмінна фізична форма та виявлення творчості в діяльності, то для педагога, що навчає танцівників, крім зазначеного завдання, яке він також має виконувати на відмінно, актуалізується вимога бути гарним менеджером, уміти спланувати, скоординувати й досягти результатів за умови залучення до справи багатьох ресурсів. При цьому організація дітей на заняттях стає умовою отримання результату, а організація процесу представлення цього результату – викликом для педагога.

Варто зауважити, що більшість із майбутніх педагогів-хореографів будуть працювати в позашкільній освіті: танцювальних секціях, гуртках, групах, які фінансують переважно батьківські колективи. Отже, для педагога важливою є організація власної професійної діяльності таким чином, щоб задоволення від процесу навчання та його результату отримували і діти, і їх батьки. Конкретними вміннями, які дають змогу досягти зазначеної мети, вважаємо вміння педагога визначати час занять (він має бути прийнятним для батьків, які привозять дитину на урок); розподіляти час на відпрацювання конкретних танцювальних рухів з усіма дітьми (попарно або індивідуально), при цьому треба орієнтуватися на середній час засвоєння дитиною, що виключає проблему невдоволення батьків через неувагу педагога саме до їх дитини; забезпечувати комфортні умови занять (чистота приміщення, рівень освітлення, допустимий для проведення танців тепловий режим – кондиціонер влітку й опалення взимку, наявність дзеркал, ко-

мфорт підлоги); турбуватися про можливість паркування авто (варто обирати оренду приміщення, біля якого є можливість паркування), оскільки батьки мають бути впевнені в безпеці майна; систематично організовувати участь у танцювальних турнірах і конкурсах; налагоджувати контакти із спонсорами, знайомити з ними батьків – для додаткової мотивації щодо достойного представництва в заходах; здійснювати презентаційну діяльність у місцевих школах – з метою нового набору учнів; проводити благодійну діяльність (у дитячих будинках, на міських заходах, у флеш-мобах тощо) з метою реклами власної школи.

Висновки. Отже, організованість є необхідною якістю у формуванні особистості майбутнього педагога з хореографії. При цьому зауважуємо, що особливостями виявлення організованості в професійній діяльності педагога-хореографа є його здатність до самоорганізації діяльності й водночас – до організації діяльності тих, хто є долученим до спільної діяльності: учнів, батьків, спонсорів, партнерів.

Список використаної літератури

1. Высоцкий А. И. Экспериментальное изучение волевого компонента организованности студентов в учебной деятельности / А. И. Высоцкий, Т. А. Егорова // Экспериментальное изучение волевой активности : межвуз. сб. науч. тр. – Рязань : РГПИ, 1986. – С. 135.
2. Долгая Т. Я. Формирование организованности младших школьников в учебной работе : дис... канд. пед. наук / Т. Я. Долгая. – Киев, 1983. – 152 с.
3. Дудчак Ю. Організованість особистості спортивного менеджера / Ю. Дудчак // Молода спортивна наука України: Медико-біологічні та психолого-педагогічні аспекти спорт. тренування. – 2007. – Т. IV. – С. 114–117.
4. Зеленський Р. М. Формування відповідальності на заняттях з фізичного виховання у студентів вищих навчальних закладів I–II рівнів акредитації : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.07 / Р. М. Зеленський. – Харків, 2010. – 212 с.
5. Мурашко М. І. Менеджмент персоналу : навч.-практ. посіб. / М. І. Мурашко. – Київ : Знання : КОО, 2002. – 311 с.
6. Сінгаєвський С. М. Оптимізація системи підготовки вчителя фізичної культури у педагогічному вузі / С. М. Сінгаєвський, О. С. Сінгаєвська // Конференція підготовки спеціалістів фізичної культури та спорту в Україні. – Луцьк, 1994. – С. 241–243.
7. Черемісова І. І. Суть організованості як якості особистості / І. І. Черемісова // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах : зб. наук. праць. – Запоріжжя, 2011. – Вип. 18 (71). – С. 304–308.

Стаття надійшла до редакції 02.09.2016.

Бугаец Н. А. Проблема организованности будущих педагогов-хореографов

В статье определена сущность понятия “организованность”, особенности организованности как профессионального качества педагогов-хореографов; подчеркнута значимость организованности как необходимого качества личности будущего педагога по хореографии, особенностями проявления которой в профессиональной деятельности является его способность к самоорганизации деятельности и одновременно – к организации деятельности тех, кто является включенным в совместную деятельность: учеников, родителей, спонсоров, партнеров. Обращено внимание на интегрированность организованности, которая входит в состав волевых качеств личности и содержит в себе дисциплинированность, ответственность, настойчивость, аккуратность. Актуализированы содержательные особенности организованности педагога-

хореографа как организатора коллектива, которые обусловлены необходимостью сформированности у него управленческих учений и качеств.

Ключевые слова: организованность, будущие педагоги-хореографы, организационные умения, волевые качества личности.

Bugayets N. Problem of Organization of the Future Teachers-Choreographers

In the article the essence of the concept of “organization” is determined; peculiarities of organization as professional quality of teacher-choreographer is established; the importance of organization as a necessary qualities of personality of future teachers from choreography is stressed, identifying features of which in professional activity is its capability to self-activity and at the same time – to organization activity of those who are included in the joint activity: students, parents, sponsors and partners. Integration of organization that is part of the strong-willed qualities of personality and includes discipline, responsibility, diligence, punctuality is noticed, and also self-control and excerpt of the teacher that are necessary to deal with external and internal impediments to the transfer of life problems, to counteract the different unfavorable circumstances. These qualities define the art of management leader, due to the requirement to be a good manager, to be able to plan, coordinate and achieve results on condition of involving many resources in a case. The organization of children in the classroom becomes a condition of obtaining results, and the organization of process of presenting result – a challenge for a teacher. Attention on the semantic peculiarities of organization of teacher-choreographer as the organizer of team is actualized, which causes necessity of forming his managerial skills and qualities. The importance of professional activity of teacher-choreographer skills to organize the work with pupils’ parents, including concretized specific skills that should have future teacher-choreographer is actualized: to identify the time of the lesson, to allocate the time to practice specific dance movements with all children, to provide comfortable conditions for employment, to worry about the possibility of parking cars, systematically organize participation in dance tournaments and competitions to establish contacts with sponsors, to implement presentation activities in local schools, to conduct charitable activities

Key words: organized, future teacher-choreographer, organization, organizational skills, strong-willed qualities of personality.